

Tverstedssøerne

Tverstedssøerne

Søerne blev anlagt i årene 1948-1952 ved at opdæmme Hvarrebæk. I søen lever karper, suder og skaller. Gråænder og blis-høns besøger flittigt området, og gule åkander og hvide nøkkeroser breder sig smukt i søen.

Medbragt mad kan nydes ved borde og bænke langs søen eller i madpakkehuset tæt ved. Fra søerne når man over klitten ned på stranden. Her lå engang et lille grønt telefonhus, som var et af Redningsvæsenets alarmeringshuse. Herfra kunne strandvagtten alarmere redningsmændene, når et skib gik på grund.

Sted- og vejnavne

I plantagen findes mange sted-, vej- og stinavne. Navngivningen havde oprindelig en praktisk betydning, at gøre det lettere for skovarbejderne at orientere sig i skoven. Tidligere var nogle af vejene brandbælter. Vejene kan være opkaldt efter den skovarbejder, der anlagde vejen. Andre vejnavne har igen en mere pragmatisk forklaring. F.eks. fortælles det, at Børglumvej var vejen mellem plantørboligen, hvor klitplantør P.C. Weirum boede, til Sørig Skole, hvor lærer Børglum boede. De to herrer spillede kort sammen. Møllevej er den tidligere vej fra plantørboligen til møllen, der lå nord for Tuen.

Linnæa

Knærod

Østerklit Stokmølle

I 1677 blev det første hus bygget ved Østerklit. Da staten overtog området i 1938, var der to parallelgårde ved Østerklit. Parallelgårde er karakteristiske for det nord- og nordvestjyske område, og kendes ved at gård- og staldlænge ligger parallelt med en gårdsplads imellem. Den ene gård er nedrevet, og i 1981 satte en pyroman ild til stuehuset på den anden gård. I dag står kun staldlængen tilbage.

Her tæt ved kysten ernærede man sig som fiskebønder. Man drev lidt landbrug, fiskede og ”malkede den blå ko”. Det vil sige, at man tjente penge på strandinger og forlis. Det var på ingen måde fattige folk, der boede her. Man var stort set selvforsynende, og det fortælles om den sidste ejers kone, Hanne, at hun selv lavede alt familiens tøj af uld fra gårdens får. I 1912 fik gården en stokmølle monteret på taget, så man også selv kunne male sit korn. I dag er det Danmarks eneste fungerende stokmølle. Om sommeren er det muligt på udvalgte dage at se stokmøllen i brug. I den restaurerede staldlænge formidles gårdens historie.

Sortbrun blåfugl på blodrød storkenæb

Dyr og planter

Den gamle plantage, sletten ved Østerklit Stokmølle, klitterne ved havet og engen bag klitten giver gode og varierede levevilkår for dyr og planter. Bestande af då- og rådyr lever i plantagen sammen med en bestand af kronhjorte. Også ræv og grævling lever her, men de er meget sky og derfor vanskelige at se. Den opmærksomme gæst vil kunne få øje på flere forskellige spætter i plantagen, f.eks. flag- og grønspætte. Skovsneppe, duehøg og musvåge yngler i plantagen. I engen bag ved klitten kan man se vibe, dobbeltbekkasin og engpiber.

I juni og juli blomstrer den smukke blodrød storkenæb i klitterne ved stranden. Den tiltrækker sommerfuglen sortbrun blåfugl, som i Danmark kun ses i Nordvestvendssyssel.

I plantagen vokser de **fredede** orkideer hjertebladet fliglæbe og knærod. Knærod er selv uden for blomstringstiden, i juli og august, let genkendelig på sit mørkegrønne løv.

Den lille hjertebladet fliglæbe med grønne blomster er en rigtig skovblomst, der skyr lyset. Smålands nationalblomst, linnæa, knejser smuk i plantagens skovbund med ”ferskenrøde små klokker som dufter af mælk og mandel, fin som en kammerdugsnål er stukket i grøn velour. Stængler står ret som et strå, så net, så sirlig, så pyntet” (frit oversat efter August Strindberg 1905).

I store dele af plantagen vokser nytteplanterne revling og tyttebær. I Vendssyssel bliver revlingen i dag hovedsageligt anvendt til bjesk og saft. I gamle dage var det almindeligt at spise bærrerne rå med mælk og sukker eller koge dem til grød.

Velkommen til Tversted Klitplantage

Hunde i snor er velkomne. I Tversted Klitplantage er en indhegnet hundeskov. Her er det tilladt at lade hunden gå løs, men den skal være under kontrol.

I skoven må du cykle på veje og anlagte cykelruter. Vis hensyn!

For mountainbikere gælder de samme regler som for almindelige cykler.

Ridning i Tversted Klitplantage er tilladt på afmærkede ridestier, på asfalterede veje og på grusveje, der er over 2,5 m brede. På grusveje skal der rides i siderabatten, så kørespor ikke ødelægges. Ridning er ikke tilladt i klitterne og på afmærkede vandre- og cykelruter. Vis hensyn til andre gæster i skoven. I Tversted Klitplantage findes en særlig heste-parkeringsplads.

På alle større skovveje er det muligt at færdes med kørestol.

Tversted Turistbureau, Østervej 10, Tversted, 9881 Bindslev. Tlf. 98 93 11 66, e-mail: turistbureau@tversted-tourist.dk, www.tversted.dk.

Motorkørsel i skov og klit er ikke tilladt.

Linie 99 og 222. Se www.nordjyllandstrafikselskab.dk.

Naturvejledning. Se på www.nst.dk eller kontakt Naturstyrelsen, Vendssyssel.

Pas godt på klitterne - de er fredet. Du må ikke køre, ride, cykle, grave, tænde bål eller campere i klitterne. Tag venligst dit affald med dig.

Tversted Klitplantage administreres af Naturstyrelsen, Vendssyssel. Find flere oplysninger på www.nst.dk.

Tversted Klitplantage

Vandreture nr. 44

Serien ”Vandreture” er foldere over udvalgte naturområder, som bl.a. fås på biblioteker og turistbureauer eller hentes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

www.nst.dk • Tlf. 7254 3000

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Tversted Klitplantage

Vandreture i området

Fra parkeringspladsen ved Tversted Søerne (2) udgår 3 vandreruter. Østerklitruten (blå rute), dækker den nordlige del af plantagen, mens Hjorts Søruuten (grøn rute) dækker den sydlige del af plantagen. Ravklitruuten (rød rute) når både Tversted Søerne (2) og udsigtspunktet Ravklit (3) (se kortet).

Østerklit (blå rute) - ca. 7 km

Ad Tranevej går Østerklitruuten først gennem skov med bjergfyfyr. Her i kanten står små forkrøblede egetræer bevosket med lysegrønt lav, der efterlader en stemning af troldeskov. Vælger du at tage en afstikker fra ruten til Dybe Rende, kommer du til en lille, kunstig sø, hvor den oprindelige adgangsvej til stranden har ligget. Fra Østerklit Stokmølle (4) går ruten videre på kanten mellem klit og skov, forbi Skiveren Camping, til den 28 meter høje Ravklit (3), som oprindeligt var en vandrekliit. Klittens vandring stoppede da plantagen blev tilplantet.

Ravklit (rød rute) - ca. 3 km

Den korte rute, Ravklitruuten, går både til Tversted Søerne (2) og Ravklit (3). Turen til og fra Ravklit går malerisk gennem to alléer, enten på kanten af den tidligere vandrekliit, med østrigsk fyr som espalier, eller gennem en allé af ædelgran og sitkagran. Bemærk skovbundens farvemosaik med skiftende grønne farver fra den lysegrønne rensdyrlav til den mørkegrønne revling. Den lilla lyng, der blomstrer fra juli til september, blander sig smukt i dette farvespil.

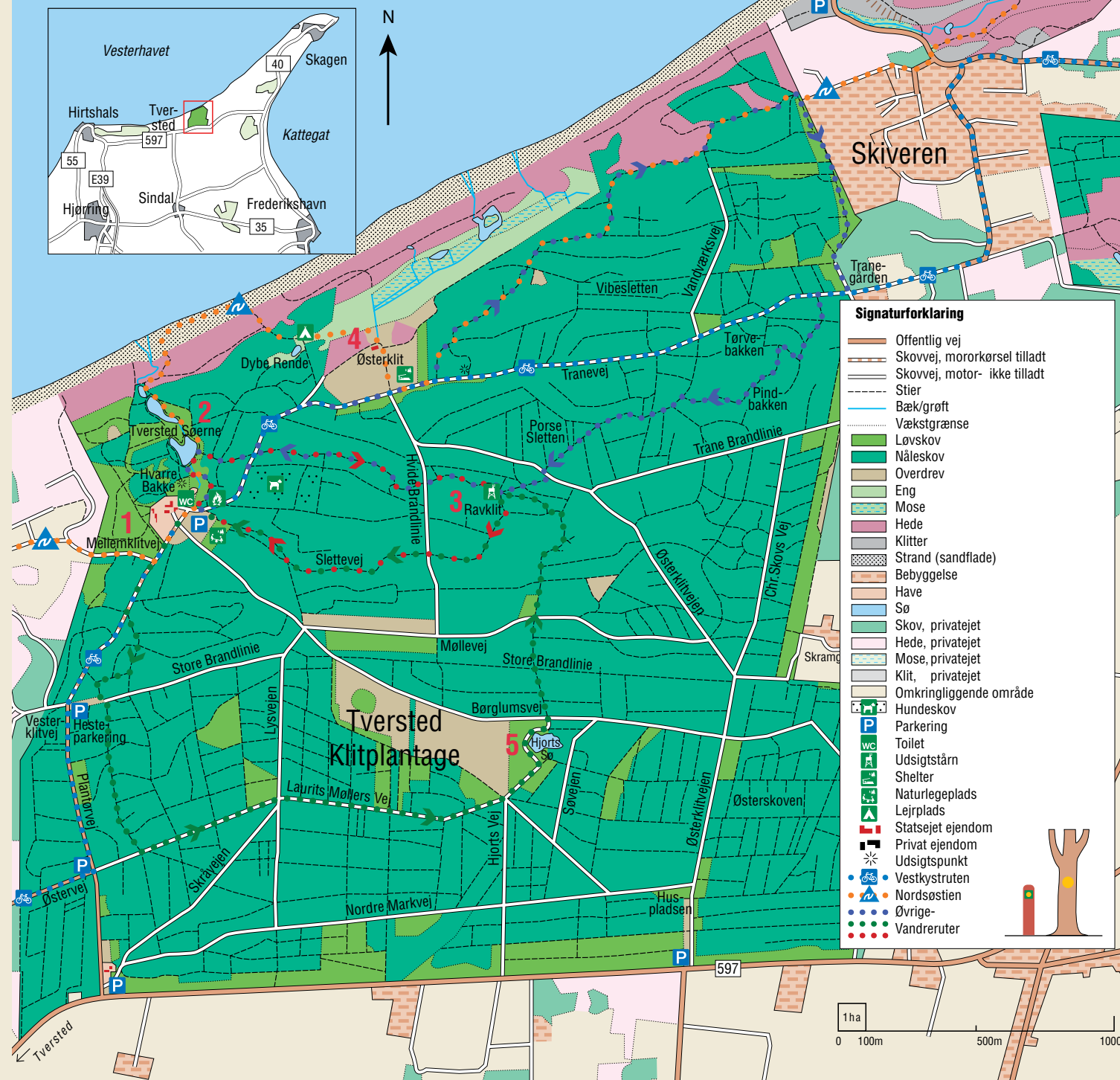

Fyrretræer i Tversted Klitplantage

Hjorts Sø (grøn rute) - ca. 6 km

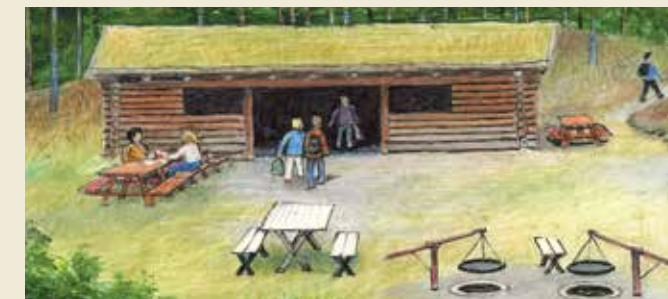
Den sydlige del af plantagen når du ved at følge grøn rute mod Hjorts Sø (5). Den første del af turen følger Plantørvej mod syd, inden den går ind i plantagen på stier omgivet af sitkagran, ædelgran og lærk. Turen til søen går af Laurits Møllers Vej, hvor man drejer fra af Hjort Vej mod Hjorts Sø. I 1860 boede Chr. Hjorts syd for plantagen. Han fandt sig en kæreste i Østerklit. Den sti han trådte mellem sin bolig syd for plantagen og Østerklit i nord bliver kaldt Hjorts Vej og har givet navn til søen. Stien mod søen er smuk med åben slette på den ene side og gamle forkrøblede egetræer på den anden side. Bemærk også lyse-sivene langs stiens kanter. I gamle dage brugte man sivenes marv som lysvæge. Fra søen går turen mod Ravklit (3) videre gennem et bakket, tilplantet klitlandskab mod parkeringspladsen. På den sidste del af turen bliver vegetationen mere åben med spredte skovfyr og enkeltstående enebærbuske. Herfra kan du komme til naturlegepladsen via en bro over den dybe grøft.

Tversted Klitplantage og Tversted Søerne

Tversted Klitplantage og Tversted Søerne

I bunden af Tannis Bugt, mellem Tversted by og Skiveren, ligger Tversted Klitplantage med Tversted Søerne. Det er Nordjyllands ældste plantage og et yndet udflugtsmål. Her er en stor og spændende naturlegeplads, madpakkehus, grillpladser, udsigtstårne og mulighed for at overnatte i shelters. Den gamle gård, Østerklit (4), med rødder tilbage i 1600-tallet, er også et besøg værd. Her findes også Danmarks eneste fungerende stokmølle. Den åbne slette omkring gården giver en unik mulighed for at danne sig et indtryk af det oprindelige kulturlandskab, som det her så ud før plantagen blev anlagt.

Madpakkehuset

Landskab og kulturhistorie

Landskabet omkring Tversted er den sydvestlige del af Skagen Odde, som er verdens største odde-dannelse. Et landskab, som hele tiden vokser, nedbrydes og dækkes af sand pga. en kombination af landskabshævning, vind og vejr. For ca. 7000 år siden begyndte landet her at hæve sig af havet. Der opstod en række holme og revler. Den største revle er Tversted Rimmer, der i jægerstenalderen delte landsdelen i to fjordsystemer. Landskabet omkring Tversted Klitplantage er således et fossilt fjordsystem, der nu er dækket af flyvesand.

I slutningen af jægerstenalderen, kaldet ertebøllekulturen, har der været en række bopladser i den gamle fjord. Vest for plantagen er gjort fund fra den ældre jernalder, og øst for plantagen et skattefund fra vikingetiden.

Klitplantagen

I midten af 1800-tallet var sandflugten så omfattende langs de nord- og vestjyske kyster, at det kom på finansloven, at der skulle ydes støtte til at plante træer i klitterne langs kysterne. Der blev udpeget 3 forsøgsområder. Ejeren af Nr. Elkær herregård, P. Ring, stillede i 1853 en indlandsklit til rådighed for forsøget med at tilplante klitterne. I dag ligger denne skov, Elkær Skov, syd for Tversted Klitplantage.

I 1858 startede tilplantningen af Tversted Klitplantage. Det daglige arbejde blev ledet af klitplantør P. C. Weirum under tilsyn af kammerherre H. C. Riegel. Plantagen er i flere omgange blevet udvidet til dens nuværende størrelse. Beplantningen er i dag varieret og skoven drives primært naturnært. Hjemmehørende træarter bliver anvendt i større omfang end tidligere. Naturlig foryngelse og flere forskellige træarter giver en mere varieret skov. Områder med eg, skovfyr, ædelgran, birk og bøg er med til at give Tversted Klitplantage karakter af skov. Den ældste del af plantagen, med rester af ædelgran, findes omkring plantørboligen (1) ved Hvarrebakke. Den yngre del af plantagen ligger mod øst. Her lå engang huse og mindre marklodder som horte til landsbyen Skram. I den østlige del af plantagen findes Huspladsen, hvor der tidligere lå en tjenestebolig for skovens opsynsmand. I dag viser store bøge-, birke- og egetræer, hvor huset engang var.